

Jenei László

INCIDENS

Kereselem a kezét, de nem fogja meg. Jó mellette menni, ezek az ő saját-ságai, ilyen típusú férfi, ennyitől nem borulok ki. Nagyon ritkán meg tudom kaparintani a finom ujjait. Olyan érzés lesz tőle a gerincemnél, mint amikor húsz perc után lelépek a futópadról.

Errefelé hoz, tegnap itt torpant meg a dohánybolt előtt, mert az eladó lány kint cigizett. Nagyon szép lány volt, ez igaz. Nem szólok semmit, pár lépésnyire előzöm meg, visszafordulok, csak nézem a fülbevalómat piszkálva. Int, hogy mindjárt jön, bemegy, egy perc múlva jön is ki. Zárul az ajtó, de még látom, a lány imádkozó kéztartással könyököl a pulton. Ezt egészen biztosan féleltem, úgyhogy hagyom is, elrendezem magamban a képet, ahogy ott ült elmerülve abban a csendes megittasultságban. Dezső nem képes megfékezni a fantáziáját, ide-oda viszi a művészi tárgyú érdeklődése. Öntörvényű, szabad ember, egy komoly festő. Befutott vagy befutóban lévő, ehhez nem értek. Nála ilyen folyamatos megvilágításban vagy mi a fenében vannak a dolgok, túl sok az evidencia, és van életképes fantáziája, amivel mindennek elébe megy. Nem szorul az emberiségre. Annyi a baj, persze, hogy ezek szerint rám sincs szüksége, de ezen változtatni akarnék. El kell könyvelni a külön- ségeit, nem kell locsogni, megyek mellette, akár egy kis manó.

Megy le a nap, túl gyorsan hűl a levegő. Fel kéne tenni a sapkátam, talán jobban szeret benne, de nincs a zsebemben, a panzióban hagytam. A keskeny fűút mintha kiemelkedne, jobbra és balra a házak méterekkel lejjebb esnek. Jobbra egy étterem, lassítok, a mélykertben zöld lámpafény, vendégcsalogató, az év utolsó éjszakáját tölthetnénk akár náluk is. Halad tovább, újra felveszem a tempóját. Itt nincs szilveszteri kavargás. Egyik oldalon sincsenek gyalogosok, embert is csak az időnként elsuhanó autók kormánya mögött látni. Kisváros, hegyi túrák kiindulópontja. Nem síparadicsom, ennek megfelelően kihalt.

Dezső nem ad a télre, félcipőben jön, pedig merő lucsock a járda. Nem szól, merev az arca. Egyik barátja egyszer azt mesélte, hogy a bennfentesség kényelmében, majdnem három órán át ültek szóttlanul egymással szemben. Akkor ezt póznak éreztem, talán el sem hittem, ma már nem lennék olyan magabiztos. Van Dezsőnek egy műkereskedő ismerőse, akihez azért a kelletténél kedvesebb hangon szól. Ez az ember

úgy tudja, hogy az ő szakmájában sosem szabad az eladással sietni. Dezső nem mondta ki, de mintha hozzá értette volna, úgy általában mindent ráérünk számtalanszor átgondolni, mielőtt megkockáztatjuk a birtokunkban lévő dolognak az elvesztését. Erősen ügyeltem, bele ne szóljak, hogy hát tulajdonképpen nem elveszti azt a dolgot, hanem haszonnal eladja. De az az igazság, hogy mellette én is végtelenül csendessé kezdek válni. Nem úgy, mint a barátja vagy a galerista, mert közöttük volt ez a kémia, amihez a művészien betöltött felületek iránti közös rajongásuk szolgáltatta az alapot. Én nem értek a művészethez, nem látom meg a dilettáns vonásokat. Hanem, Dezső szerint, megvalósítom.

Ezzel nem sebzett meg, annyiban hagytam, eldöntöttem, hogy joga van ilyenek érzékelni. Nincsenek hagyományos illemszabályai. Kis idő után rájöttem, hogy Dezsőnek igazából barátai sincsenek, kitér az érintkezés elől, légüres térben mozog. Így már világos, hogy nem is érdemes beszélnie csak úgy a vakvilágba. Ez az ismeret először letaglózott, de eztán, annyit járkáltunk templomokba freskókat nézegetni, hogy értelmet találtam benne. Hátha ő más módon társalog, más erők, energiák hatása alatt. Abból a rengeteg idéetlen rángatózásból, ami azokon a falakon és plafonokon folyt, bármi kisülhet. Dezső, akár egy álruhás király, szemlét tartott fölöttük. Talán innen van, hogy én mindig inkább a kitekeredett testű alakokat éreztem kiszolgáltatottnak. Dezső az élete mindegyik pillanatában komolyan néz maga elé. Komoly ember. Megveszek, úgy vágyom rá, hogy képes legyek az ő bizonyára kézenfekvő igényeit kielégíteni. Összpontosítok. Befogom a pofám. Nem teszek neki keresztbe. És akkor igazán meg fog szeretni. Ha ilyen tökéletes leszek, majd rám néz. Megejtően és mesterkéletlenül szép vagyok, de ez most mellékes. Mert ha felém fordul, azt láthatja, hogy nem nevetek. És akkor elakad a lélegzete. Így talán beszélni kezd.

Tudom, hogy egészségtelenül sokat agyalok ezeken a kérdéseken, pedig a lényeg egyszerű. Lesiklik rólam a tekintete. Először még úgy volt, hogy amíg ő hallgat, én kiteljesedem, de ez az elképzelés már nevetségesen távolinak tűnik. Annyi baj legyen, jó így minden, sosem neheztelnék rá. Vigyen, ahová akar. Tetszik, ahová visz. Ez a nagy kapu, ami alatt áthaladunk, a kastélypark a ködben, ahol térdmagasságban arasznyi gömbök világítanak. Kiválóan érzem magam, vacsorázni visz. Elegáns lesz, gyertyafényes, érzéki, olyan jó, hogy ami eddig volt, arra függönyt húzhatok.

Hibátlan rakott kő lépcsőkön haladunk fölfelé. Dezső nem liheg, a nagy hidegben sem fárad el. Oldalról meglesem, lehelete szabályos

alakzatokban gomolyog elő a szájából. Felizgat, ahogy összevegyül a köddel. Az épület falánál megáll. Amikor mellé érek, valami hullámos felületnek dőlök, a fal díszítése lehet. És erre Dezső megszólal... Pilaszter, mondja. Nézem, kettő van belőlük, az egész függőleges hullámokkal van borítva, föl-föl majdnem a tetőig, ahol végül csigákba csavarodó összevisszaságba torkollik. Simogatom azt a porszínű, ködtől nyirkos szart, úgy tartom a kezem, mintha az üdvözültek kórusát vezényelném. Rémlik Mária keze azon a félkupolán, még emlékszem a leírásra a brosúrából. És egyszerre megérzek valamit. Olyan forró boltosodás, mint a gerincemnél szokott, ha Dezső ideadja a kezét, de ez sokkal kiterjedtebb és emésztőbb. Engem néz! A tekintetemet keresi. Nagyon lassan újra áthúzom a mutatóujjam a hullámokon, micsoda látvány lehetek! Mert rám néz, engem néz! Azt hinné az ember, hogy a csodákért többet kell dolgozni. És most már tényleg elég hosszan néz a szemembe. Kíváncsian. Végleg belém feledkezik. Állom a tekintetét, a gyomrom is görcsbe rándul. A mellem alatt forrás fakad. Ez lenne a fordulópont, gondolom. Nem tudok szólni, és felvillan bennem: ha a bőrömhöz nyúlnék, érezném? Kipróbálok, van időm.

Apám mindig az egyszerű munkásemberek által kedvelt tóhoz vitte a családot. Az öböl ívéhez illeszkedtek a parcellák, mindenkinek legyen legalább picit partja. Nekünk egy élénkzöldre festett kis házikónk volt, amit valami sötétebb zöld futónövény lassacsckán felfalt. Évről évre másféle benyomás volt megérkezni oda, míg végül egyedül az ablakairól ismertem fel, ez az. A keretről, s hogy fent két kis négyzetben is osztott volt. A telek pizzaszelet formájú volt, a tóhoz éppen csak hozzáért a szelet csúcsa. Alig volt helyem belépni a vízbe, mert szigorú kerítések voltak mindkétfelől. Hazafelé úszva gyakran el is tévesztettem a magunk kis pizzacsúcsát, anyám tanított meg rá, hogy kössék egy törülközőt a kerítésre. De előtte volt pár ilyen bizarr élményem, amikor tapostam a vizet és latolgattam, merre vegyem az irányt. A lábammal már a mélység hidegét éreztem, de a partot láttam, még ha messze is volt. Ez a kettősség aztán önálló életre kelt bennem, megcsúfolt, de nem csak engem, hanem a fizika törvényszerűségeit is. Az egész kis életemet a feje tetejére állította. És nem hazudok, álmom is volt hasonló. Biztosan van ilyen mindenkinek, a lehetetlent kísérti fizikailag ez az álom, valami, ami a valóságban nonszensz, az álmomban nagyon is a helyén van. Tudok repülni. Egy ház a kéményén áll. Egy nyúl egy egész mezőt visz a hátán. Felérek egy csillagig, de ahogy hozzányúlok, kiderül, az tart engem. A jobb kezem kisujján tartom meg a testem. Mint

most ennél a pilaszternél. Szóval ilyesmi, egész egyszerűen földöntúli. Ez volt nagyjából az érzés, amit a tóban is nehéz volt feldolgozni, mert-hogy a mélysége kétértelmű jelzéseket küldött, mint ahogy ugyanakkor az otthonom is. A tó nagy, az a pont, ahol ki kellene lépnem belőle, lélegzetnyi. Mintha kifordult volna magából a világ, minden elemében rendetlenkedett, és csak hogy engem ámulatba ejtsen. Ehhez tudnám hasonlítani, amit Dezső szemébe mélyedve átélek.

Mert még mindig nézzük egymást. Ezzel pedig kezdeni kéne valamit, mert minden egyre dísztelenebb, vagy hogy mondjam, mintha már nem kastélyparkban állnánk egy ilyen pilaszter alá szorulva, hanem kint valahol a pizsok nagy semmiben... Űgy kéne egy rá jellemző éles-ségű mondat. Jézusom, a történelem leghosszabb szemezése! És valóban csak egy pilaszter miatt?

Aztán vége lett, Dezső akváriumai halként, kis rándulással úszik odébb. Keresem a kezét, de nem engedi. Előre kerülünk, a főbejárathoz, széles lépcsősor, a tetejéről futószőnyeg, automata ajtó, bent két évszázaddal visszahullunk az időben – istenem, sóhajtok fel, én itt meg se merek majd mozdulni. Ezek a barokk vagy klasszikus dolgok nekem nem mennek, és azt sem tudom, hogy ezek a középnagy festmények a falon eredetiek-e, és hogy mindennek miért én vagyok itt a keresztelkedési pontjában. Ráadásul sehol egy lélek. De tényleg, a falra szerelt finom jelzések terelnek az étterem felé, és amikor belépünk a táncteremnyi térbe, az a rengeteg gyönyörűen megterített asztal! – és egyiknél sem ül senki. Egy darabig álldogálunk. Mintha Dezső is tétovázna? De elindul, ezt becsülöm benne, én állnék még pár óracska a küszöbön, ahogy sok-sok időt töltöttem gyereklányként a tó közepén is a kilépőt keresve. Ez a Dezső extrája, és a csendje érdem, nem zárkózottság ez, hanem integritás.

Tíz perc múlva sem jön a pincér. Túl fehér az abrosz, és látszanak rajta a vasalás, hajtás nyomai. Elöttem egy ügyesen ívbe hajtott szalvéta. Nagy erőfeszítéssel figyelem, ahogy nem történik semmi. Dezső feláll, elindul kifelé. Talán ő is rájött már, hogy ez egy csapda, próbatétel, egy fegyvelmezési gyakorlat, mintha az imént túllőttünk volna a célon. Ujjongva megyek utána, suhanok a kristálycsillárok alatt, és amit csak lehet, ugyanazzal a kecses kéztartással megérintek. Végül abbahagyom, mert a falon függő festmények alakjai elmozdulnak, némelyek helyet cserélnek, azokon a csurig festett vásznakon olyan mocorgás zajlik, hogy majd összepisilem magam.

A kastély mögötti, jóval szegényesebben kivilágított kis szerpentinben megyünk bele a semmibe. A belváros felé haladunk, lejtős utca, bal kanyar, majd egy tér. A domb felőli oldalán kiskocsmá fényei. Dezső egyenesen arra tart. Ezt nem hiszem el – bemegyünk! Kívülről nem látszott, de tömve van. Hátról, a mosdó ajtaja mellett szabad egy kis asztal. Amíg odaérünk, látom, Dezső is az embereket bámulja, értelmezi a helyzetet, várja, hogy valami visszhangra találjon benne. És ahogy leülünk, elájulok, bassza meg, azt mondja, együnk olyat – és a szomszéd asztalon lévő paprikás zsíros kenyerekre mutat. Túláradó boldogsággal nézem, ahogy jön, billeg felénk egy kancsó bor is, vörös. Melegünk van, nekivetkőzünk. Fogadni mernék, hogy ez valami jelenet a számára, egy grafika, festmény terve. Nem is fontos, mit érzek. Erre lehetetlen egyértelmű választ adni. A mennybe mentem, a mennyben vagyok. Abban az áhítatos, égi közösségben, hogy is mondta... szeráfok és kerubok között, hitvallók és vértanúk oldalán. Kezet csókolnék neki, ha nem tartanék a következményektől. Itt van Isten, s én, a kismadár a légből, szünet nélkül imádom, szeretem, magasztalom. Unalom nélkül.

Amikor felocsúdok, menni kell. Állítólag már volt a himnusz is. Vigyorogva kisasszézom a családias melegből oda, ahol pedig valószínűleg mindent, de tényleg mindent előlről kell kezdenem. És a köd azonnal megfog. A kis körforgalomból jobbra kitérve a szállásunk felé indulunk el. Olyan távolságban egymástól, hogy egy harmadik is közénk férne. Innen lehetetlenség elkapni a kezét. Most valahogy nem is merném. Elképzelem, hogy a szuperképességgemmel a fejébe látok, turkálhatok a készletben, de el kell ismernem, magam sem tudom, mit szeretnék ott találni. Így jó, ahogy van, ezzel a tonnás titokkal, ami lassan agyon fog nyomni.

Elhagynak minket a fények, kiérünk a belvárosból, és az ilyen kisebb településeken már csak így van, azonnal a periferián találjuk magunkat. Kitér a tér, már amennyire a ködtől látszik. A bent még széles kanyargó utcácska itt négysávos főúttá nyílik, magasabbról sejlenek az ostorlámpák fényei is. Néhány autó elhúz, egyre több. Egyiknek a szolid piros féklámpája barbár vörössé változik, úgy is marad, felfigyelünk. Nagyot fékezett a kocsis. Ki is tér a sávjából. Már látjuk, egy alak fut felé, de inkább, ha jól látom, elé akar kerülni. A karjai kalimpálnak. És most már halljuk is, sikoltozik. Egy nő az. Hallunk mást is, egy férfi hangját, kiabál, hogy segítség! Segítsenek, megöli! Megtorpanunk. A nőt egy férfi kapja el a hajánál fogva, elrángatja az autó elől. Lehúzza a járdára, s azonnal megüti. A nő a kis árkocská utáni telek

kerítésének esik. Egy férfi szalad felénk, maga mögé mutogatva az kiabál segítségért. Közben a háttérben látszik, ahogy az a másik újból és újból megüti a nőt. Benedvesedik a szemem, ettől a figurák lebegni kezdenek. Egész testem reszket. Egyszerre érzem, hogy Dezső közelebb lép hozzám, megfogja a kezem. A segítségért esedező férfi mellénk ér, mondja, hogy ivott a barátja, és most megöli a nőt. Ez megöli! Dezső némán, keményen tart, húz előre. Így halad el a kerítés drótfonatának préselt nő és a ritmikusan le-lecsapó férfi mellett a mi triónk. Már öt, majd tíz méternyire vagyunk tőlük, amikor, látva, hogy nem remélhet tőlünk segítséget, az esdeklő férfi elmarad mellőlünk. Szinte belefagyunk a ködbe, ahogy elfogynak a fények. Merevek a lábaim, többször megbotlom. Legalább mobilon..., rendőrt... Próbálok megszólalni, de nincs elég levegőm. Dezső elengedi a kezem, s újra tartja a távolságot. Ha ilyen tempóban haladunk, öt perc alatt a szállásunkra érünk. Nem merek visszanézni, de a hangokat végig hallom.

Alföld, 2020/10.